

Kämäräinen, Anniina – Kärnä, Eija – Björn, Piia Maria – Eronen, Lasse. 2016. OPPILAIDEN JA OPETTAJAN VUOROVAIKUTUKSESSA RAKENTUVAT Keskustelut ja Asemoinnit oppilaskeskeisillä Matematiikan oppitunneilla. *Kasvatus* 47 (1), 7–19.

Tässä artikkelissa tarkastellaan kahden oppilaista muodostetun parin vuorovaikutuksessa rakentuneita keskusteluja ja asemoitteja 9. luokan matematiikan oppitunneilla. Lisäksi otetaan huomioon oppilaiden ja opettajan välinen vuorovaikutus. Tutkimusaineisto koostui oppilaskeskeisyyteen ja minimaaliseen opettajan ohjeistukseen perustuneen ClassPad-projektin oppitunneilla äänitetyistä puhenuhoista. Tutkimusaineistoa tarkasteltiin diskurssianalyysin ja positiointiteorian keinoin. Oppilasparien vuorovaikutuksesta tunnistettiin organisatorinen, ohjauksellinen, kollaboratiivinen ja argumentatiivinen keskustelu, ja opettajan ja oppilaiden vuorovaikutuksesta taas neuvoa-antava ja dialoginen keskustelu. Keskusteluissa rakentuneita oppilaiden asemoitteja olivat organisoija, ohjaaja, ohjattava, ongelmanratkaisija, kriittinen kysyjä ja perusteleva vastaaja, kun taas opettaja asemoitui tiedon antajaksi, tenttaajaksi, aktivoijaksi ja ongelmanratkaisuprosessin ohjaajaksi. Tutkimustulokset osoittavat oppilaskeskeisen työskentelyn mahdollistavan monenlaisten vuorovaikutustilanteiden muodostumisen, ja erityisesti dialogisten keskustelujen rohkaisevan oppilaspereja yhteiseen ongelmanratkaisuprosessiin.

Asiasanat: oppilaskeskeinen oppiminen, vuorovaikutus, keskustelu, diskurssianalyysi, positiointiteoria

Saari, Antti. 2016. TUSKALLISTA TIETÄÄ: PSYKOANALYYTTINEN TEORIA JA TRAUMAATTISEN TIEDON OPPIMINEN. *Kasvatus* 47 (1), 20–33.

Artikkelissa käsitellään oppimista psykoanalyttisesta näkökulmasta. Erityisenä tarkastelun kohteena on traumaattisen tiedon oppiminen. Tämä tarkoittaa sellaisten asioiden oppimista, joiden tiedostaminen on ahdistavaa ja usein tietoisuudesta torjuttua. Prosessia, jossa oppilas tiedostaa torjutun tiedon, kuvataan lacanilaisen psykoanalyttisen tradition näkökulmasta käsitteillä torjunta, transferenssi ja iso Toinen. Pedagogisessa suhteessa paljastuu näin subjektiivisuuden ja ajallisuuden muotoja, joita käsitellään harvoin vallalla olevissa oppimisteorioissa. Artikkelissa kysytään myös, millaisia eettisiä kysymyksiä ja ongelmia tämänkaltaisen dynamiikan hyödyntäminen opetuksessa herättää. Traumaattisen tiedon opettamisen etiikka ei tarjoa yksinkertaisia ratkaisuja opetukseen, vaan paljastaa pedagogisten suhteiden monimutkaisen dynamiikan, jossa myös tiedostamattomilla prosesseilla on sijansa.

Asiasanat: psykoanalyysi, oppiminen, auktoriteetti, valta, trauma

Lyyra, Nelli – Välimaa, Raili – Leskinen, Esko – Kannas, Lasse – Heikinaro-Johansson, Pilvikki. 2016. KOULULAISTEN YKSINÄISYYS. *Kasvatus* 47 (1), 34–47.

Tässä tutkimuksessa selvitettiin, kuinka suuri osa koululaisista kokee itsensä yksinäiseksi ja kuinka yleistä on, että nuorella ei ole yhtään läheistä ystävää. Lisäksi selvitettiin kouluun liittyvän sosiaalisen tuen yhteyttä yksinäisyyden kokemiseen ja ystävien määrään. Aineistona oli keväällä 2014 kerätty, kansallisesti edustava WHO-Koululaistutkimuksen kyselyaineisto. Tutkimukseen osallistui 5 925 oppilasta (2 914 poikaa, 3 011 tyttöä) viidenneltä, seitsemänneltä ja yhdeksänneltä luokalta. Tulokset osoittavat, että satunnainen yksinäisyyden kokeminen oli yleistä. Hyvin usein tai melko usein itsensä koki yksinäiseksi 12 prosenttia tutkimusjoukosta. Yksinäisyyden kokeminen oli yleisempää ylemmillä luokilla ja tytöillä yleisempää kuin pojilla. Kouluissa oli myös pieni joukko (2 %) lapsia ja nuoria, joilla ei ollut yhtään ystävää. Kouluympäristön sosiaalinen tuki oli yhteydessä vähäisempään yksinäisyyden kokemiseen. Etenkin luokkakavereiden tuki näyttäisi vähentävän yksinäisyyttä ja lisäävän ystävien määrää. Tutkimustulokset antavat viitteitä siitä, että kouluympäristössä lasten ja nuorten yksinäisyyteen voidaan puuttua tukemalla oppilaiden välisiä sosiaalisia suhteita. Tämä on tärkeää, sillä yksinäisyyden kokeminen voi aiheuttaa sekä terveydellisiä että sosiaalisia ongelmia.

Asiasanat: lapset, nuoret, yksinäisyys, sosiaalinen tuki, kouluympäristö